

Boekbespreking

Jelle van Dijk

Lars Jonsson. 1994. *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*. Thieme, Baarn. Prijs f59,50.

Het gebeurt niet zo vaak dat er een vogelgids verschijnt die al spoedig in vele talen vertaald wordt. Dit boek verscheen oorspronkelijk in het Zweeds en werd spoedig na verschijning vertaald in het Engels en het Duits. De Engelse versie was in sommige Nederlandse boekhandels wel te krijgen en ook kon het boek gekocht worden in de winkel van Vogelbescherming in Zeist. Hoewel direct al een Nederlandse bewerking werd aangekondigd, schaften toch veel vogelfanaten de Engelse versie aan. Gelukkig heeft Thieme het desondanks aangedurfd om een Nederlandse vertaling uit te brengen. Bovendien brengt Thieme het boek op de markt voor een prijs die zo'n vijftien gulden lager ligt dan de eerder verschenen vertalingen!

Lars Jonsson kreeg indertijd bekendheid door vijf boekjes met opvallend levendige tekeningen. Vooral het vijfde deeltje, handelend over de vogels van het Middellandse-Zeegebied, trok de aandacht. In deze nieuwe vogelgids zijn heel wat platen uit die eerste reeks opgenomen. Daarnaast zijn voor dit boek veel nieuwe tekeningen gemaakt. Het verschil tussen de oude en de nieuwe tekeningen is helaas erg opvallend. Dat is vooral storend als binnen dezelfde groep oud en nieuw materiaal bij elkaar is geplaatst. Zo zijn vrijwel alle strandlopers magnifiek afgebeeld, maar voor de vliegbeelden greep Jonsson terug op de oude, niet zo geslaagde plaatjes uit de oude deeltjes.

Ook de donkere achtergronden bij sommige oudere platen detoneren nogal eens met de heldere nieuwe platen die zijn toegevoegd. In ieder geval maakt deze vogelgids wel duidelijk welke ontwikkeling Jonsson als illustrator heeft doorgevoerd.

Voor de Nederlandse bewerking en vertaling tekenden Arnoud van den Berg en Ger Meesters. De laatste zal zich als uitgever en vertaler van Zweedse vogelliteratuur ongetwijfeld het meest met de vertaling hebben bezig gehouden, terwijl Arnoud van den Berg in ieder geval de gegevens over het voorkomen in Nederland voor zijn rekening zal hebben genomen. De naamgeving in deze gids is die welke Van den Berg in zijn "Lijst van Nederlandse Vogelsoorten" gebruikt en die ook in het tijdschrift *Dutch Birding* wordt gehanteerd. Al jaren terug introduceerde Arnoud van den Berg namen als Holeduif in plaats van Holenduif en Stepparend in plaats van Steppenarend. Gelet op de nu geldende spellingsregels heeft Van den Berg gelijk. Binnenkort zal de officiële spelling echter Holenduif en Steppenarend zijn. De commissie voor de vereenvoudiging van de Nederlandse spelling zag al haar voorstellen afgewezen met uitzondering van de "n" in samenstellingen. Ook de verkleinwoorden hebben al jaren de belangstelling van Arnoud van den Berg. Gelukkig bestaat het Nonnetje nog, maar ons kleinste vogeltje heet Goudhaan en de kleinste snip heet nu Bok in plaats van Bokje.

Hoewel je een boek als dit in de eerste plaats voor de illustraties koopt, biedt toch ook de tekst een flinke hoeveelheid informatie. Die tekst gaat niet uitgebreid in op het verenkleed; hooguit worden enkele typische kenmerken genoemd. De (korte) tekst gaat verder in op geluiden en op kenmerkend gedrag. Elk stukje eindigt met enkele zinnen over het voorkomen in Europa en Nederland.

Wie tot nu toe vooral met de bekende Petterson Vogelgids vertrouwd was, zal in deze vogelgids veel soorten vinden waarvan hij of zij nog nooit een afbeelding heeft gezien. Dat komt natuurlijk omdat behalve de vogels van Europa ook de soorten van Noord-Afrika en het Midden-Oosten worden besproken. Bovendien worden veel Aziatische en Amerikaanse dwaalgasten afgebeeld. Waarom Lars Jonsson de Nijlgans niet afbeeldt, is niet duidelijk. De Nijlgans broedt in Zuid-Egypte. Of dit gebied nog tot het Midden-Oosten of Noord-Afrika behoort, laat ik maar even in het midden. De Nijlgans heeft zich vanuit waterwildcollecties echter ook op veel plaatsen in Engeland en Nederland als broedvogel gevestigd. In de Bollenstreek kunnen we daarover meepraten! Andere soorten die vanuit waterwildparken zijn verwilderd worden wel behandeld: Carolina-eend, Bronskoptaling, Mandarijneend. Wellicht is deze

soort niet afgebeeld omdat de Nijlgans in Zwen nog niet tot de verwilderde soorten behoort. Jammer is ook dat niet alle soorten van de Canarische Eilanden zijn afgebeeld, toch een gebied dat door veel West-Europeanen wordt bezocht. De Kanarie is nog wel afgebeeld, maar Blauwe Vink en Berthelots Pieper moeten het doen met een klein stukje tekst bij Vink en Graspieper.

De gids van Jonsson is ongetwijfeld een mijlpaal in de ontwikkeling van de veldgidsen; enigszins te vergelijken met het verschijnen van de beroemde vogelgids van Pettersson in de jaren vijftig. Die

gids kon vele drukken beleven met hetzelfde illustratiemateriaal. Dat zal met deze gids vermoedelijk niet gebeuren. Te verwachten is dat in latere drukken, die ongetwijfeld zullen komen, de oude platen vervangen zullen worden door nieuwe tekeningen, waardoor de illustraties meer een eenheid zullen gaan vormen dan op dit moment het geval is. Dat neemt niet weg dat we met dit boek in Nederland nu over een prima vogelgids beschikken die heel wat toevoegt aan wat de gidsen die tot nu toe verkrijgbaar waren ons te bieden hadden.

Rondje Groen

W. Andelaar

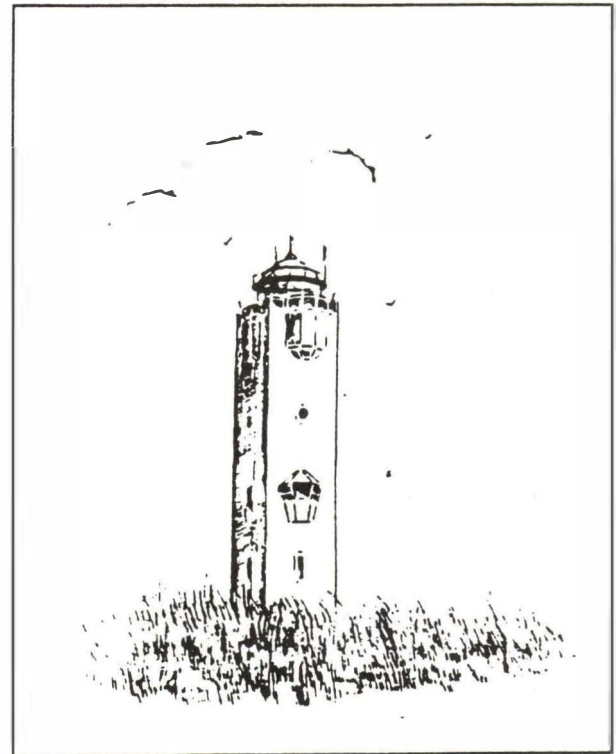
Als geen andere plaats leent Noordwijk zich voor een rondje groen. Met de vuurtoren als middelpunt iets oppikken van wat de natuur te bieden heeft

Meeuwen horen bij de kust. Je kunt je strand en duin niet voorstellen zonder die witte alleseters. Helemaal wit zijn ze trouwens niet. De meeste soorten laten ook nog wel wat zwart zien in het verenkleed. Vaak aan de punten van de vleugels. Op de Galapagos-eilanden zagen we een soort die helemaal zwart is, de Lavameeuw, maar dat blijft een uitzondering.

Zwarte meeuwen zullen we op onze wandeling over het Noordwijkse strand niet tegenkomen. Wel Zilvermeeuwen, Stormmeeuwen en Kokmeeuwen om er maar een paar te noemen. De Zilvermeeuw is met de mantelmeeuw de grootste. Altijd wel op het strand te vinden daar waar wat te eten valt of gewoon maar wat staan lummelen langs de waterkant.

Een paar jaar geleden is men ringproeven gaan nemen met Zilvermeeuwen. Ze werden op de broedplaats voorzien van grote rode en groene kleurringen met een code daarop. Met een goeie kijker was deze code af te lezen. Op deze manier kon worden vastgesteld welke vogel waar verbleef. Er kwamen verbluffende resultaten uit. Sommige exemplaren werden honderden kilometers verderop gesignaleerd, terwijl andere nauwelijks van hun plaats kwamen. Je kon er de klok op gelijk zetten, dat je dezelfde meeuw steeds op dezelfde plek op het strand tegen kwam.

Kokmeeuwen, kleiner met een zwarte kap, zijn ook altijd op het strand aanwezig. Vooral als er door oostelijke stromingen materiaal uit zee is aangespoeld hangen ze daar boven. In de winter missen ze de zwarte kap, maar al heel vroeg in het voorjaar komt deze weer tevoorschijn. Kokmeeuwen zijn de mussen van het strand wordt er wel eens gezegd. Er is iemand die regelmatig wat brood strooit op één van de uitkijkplekjes in de reep voor de boulevard. Daar komen dan direct Kokmeeuwen op af. Met recht cultuurvolgers. Overigens zijn de Zilvermeeuwen waar we het over hadden ook wel in het dorp te zien. Niet zo

zeer broedend op daken, dat is wel in Leiden het geval, maar zo maar wat roepend op het dak. Op het voormalige politiebureau b.v. in de Schoolstraat zit vaak zo'n vogel te roepen. Het geeft je altijd het gevoel dat je op de wadden zit. Natuurlijk zijn er meer soorten meeuwen te zien op het Noordwijkse strand. Dwergmeeuwen bijvoorbeeld op trek van en naar hun broedgebied in het Noorden. Als vederlichte vlinders fladderen ze elk voor- en najaar voorbij. De volwassen vogels met mooie zwarte ondervleugels. Drieteenmeeuwen in de winter. Veelal jonge vogels met een zwarte v-vormige streep op de bovenvleugels. Vooral na zware stormen op het strand te zien, uitgeput en hongerig. Soms ook met olie besmeurd en de vraag is of deze vogels het dan nog wel redden.

Eén soort meeuw zie je maar weinig, hemelsmeeuwen. In je gezin, in je werk, in de drukte van het gewone leven kom je die nog al eens tegen. Op je wandeling langs het Noordwijkse strand, op je rondje terug door het duin word je op de werkelijkheid terug geworpen. Hemelsmeeuwen passen daar niet in.